

Mot en ljusare framtid

"En kvalitativ studie om upplevelserna av gruvetableringen i Pajala kommun"

Elin Niemi

Filosofie kandidatexamen
Sociologi

Luleå tekniska universitet
Institutionen för ekonomi, teknik och samhälle

Luleå tekniska universitet
Institutionen för ekonomi, teknik & samhälle
Handledare: Antoni Lindgren
Elin Niemi
VT 2011

Mot en ljusare framtid

”En kvalitativ studie om upplevelserna av gruvetableringen i Pajala kommun”

Sammanfattning

Detta är en C-uppsats i ämnet sociologi som syftar till att studera utvecklingen som sker i Pajala kommun i och med gruvetableringen, och skapa en djupare förståelse för hur invånarna upplever denna utveckling. Den metodologiska ansatsen som uppsatsen vilar på är kvalitativ och dess empiriska del är baserad på sex intervjuer med invånare från Pajala kommun.

Pajala är en gränskommun till Finland som sedan 60- och 70- talet tampats med hög avfolkning, nedskärningar och arbetslöshet. Befolkningsmängden i kommunen har, som Norrbotten i stort, minskat sedan 1960-talet. Anledningen till denna befolkningsnedgång beror delvis på att jord- och skogsbruket blev mekaniserat och därmed försvann en stor mängd arbetstillfällen och många tvingades flytta. För ett par år sedan började det spekuleras om en eventuell gruvbrytning i kommunen och hoppet om en ljusare framtid växte fram.

I december 2010 blev det klart att gruvföretaget Northland Resources kommer att starta igång gruvbrytningen i Pajala kommun. Den kommande verksamheten kommer bidra till att stärka Pajala kommuns näringsliv och arbetsmarknad. Infrastrukturen kommer byggas ut och ekonomin förstärkas. Denna positiva utveckling i kommunen påverkar inte bara kommunen i stort utan även hela Sverige och grannlandet Finland. Denna studie fokuserar på invånarnas upplevelser av den pågående utvecklingen. Teman som studerats är möjligheter, hinder, förändring och framtid. Resultatet av studien visade att invånarna upplevde stora möjligheter med utvecklingen i kommunen vilket medfört en ökad framtidstro. I studien framkom det även att det förelåg vissa hinder. För att få människor att stanna kvar i kommunen krävs fler bostäder, arbeten och ökad livskvalitet.

Nyckelord: Pajala kommun, Gruvbrytning, samhällsförändring, möjligheter, hinder

Abstract

This is a C-thesis in sociology which aims to study the current developments taking place in Pajala municipality regarding the mining establishment, and also to create a deeper understanding of how the citizens experience the development. This study is based on a qualitative approach and the empirical part of the study is based on six interviews with citizens from Pajala municipality.

Pajala is a border municipality that has struggled with high emigration, cutbacks and unemployment since the 60's and 70's. Both the population of the municipality and the county have decreased since the 1960's. The reason for this population decline is partly due to that the agricultural and forestry sectors became mechanized, and because of that, a large amount of jobs were lost and many people were forced to move. A few years ago speculation about possible mining in the municipality sparked hope for a brighter future.

In December 2010 it became clear that the mining company Northland Resources will start running the mining operations in Pajala. The operation will help strengthen business and labor in the municipality of Pajala. The infrastructure will expand and the economy will be strengthened. The positive development in the municipality also affects the country as a whole, and neighboring Finland. This study focuses on the citizen's experience of current developments.

The themes of the study are: opportunities, obstacles, change and future. The results showed that the citizens felt a great amount of optimism about the development, which resulted in increased confidence in the future. The study also revealed that there are some obstacles. To get people to stay in the municipality, it requires more housing, jobs and better quality of life.

Keywords: Pajala municipality, mining, social change, opportunities, obstacles

Förord

Jag vill börja med att tacka min handledare Antoni Lindgren för den hjälp och det stöd som du förmedlat. Jag vill även tacka alla som ställt upp och medverkat på intervjuer. Det är tack vare att ni öppen hjärtat pratat och delat med er av era upplevelser som jag kunnat genomföra denna studie. Ni har bidragit till en ökad förståelse över hur det är att leva i en kommun under förändring.

Luleå den 10 juni 2011

Elin Niemi

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	6
1.1 Bakgrund.....	6
1.2 Syfte och forskningsfrågor	8
1.3 Avgränsningar.....	8
1.4 Disposition.....	8
2. Tidigare forskning.....	10
2.1 Haparanda, en kommun i förändring.....	10
3. Metodologiska överväganden	11
3.1 Kvalitativ ansats	11
3.2 Urval och tillvägagångssätt	11
3.3 Analys av data	14
3.4 Etik.....	14
3.5 Reliabilitet och validitet	17
4. Teoretisk referensram.....	18
4.1 Människans livsplaner	18
4.2 Livsföring	18
4.3 Stabilitet och förändring	19
4.4 Samhällsförändring.....	20
4.5 Kulturens betydelse	21
5. Resultat	22
5.1 Möjligheter	22
5.2 Hinder.....	23
5.3 Förändring.....	25
5.4 Framtiden	26
6. Diskussion	28
6.1 Förändring.....	28
6.2 Globaliseringens följder	29
6.3 Framtidsplaner	30
6.4 Avslutande reflektioner.....	31
6.5 Fortsatt forskning.....	32
Källhänvisning.....	33

Bilagor

1. Inledning

Studien inleds med en bakgrund som syftar till att introducera läsaren till det ämne som studerats. Efter bakgrunden följer syfte, forskningsfrågor, avgränsning och disposition.

1.1 Bakgrund

Norrbotten är det största och nordligaste länet i Sverige. Länet utgör en fjärdedel av hela landet. I Norrbotten bor cirka en kvartsmiljon invånare i 14 kommuner. Invånarantalet i Norrbotten har sedan 1960-talet minskat och invånarna i länet blir allt äldre då de yngre i större utsträckning flyttar. Denna negativa utveckling har främst påverkat inlandskommunerna (Länsstyrelsen Norrbotten, 2010).

I hjärtat av Tornedalen finner vi kommunen Pajala, ett samhälle som sedan 60- och 70-talet tampats med hög avfolkning, nedskärningar och arbetslöshet. Pajala är en stor kommun som upptar nästan två procent av Sveriges yta. Befolkningsmängden i Pajala ligger på 6 429 (år 2010), vilket ger en befolkningstäthet på 0,8 invånare per kvadratkilometer. Detta kan liknas med Sverige i helhet som har en befolkningstäthet på 22 invånare per kvadratkilometer eller Norrbotten som har 2,5 invånare per kvadratkilometer. Då kommunen till ytan är stor, finns en stor spridning mellan invånarna, de flesta bor i centralorten Pajala. Det faktum att en tämligen liten befolkning är spridd över hela kommunen gör att den sociala servicen ställs inför stora utmaningar. Befolkningsmängden i kommunen har minskat sedan 1960-talet. Under 1950-talet mätte kommunen sitt största invånarantal någonsin på cirka 15 400 invånare. Anledningen till denna befolkningsnedgång beror delvis på att jord- och skogsbruket blev mekaniserat och därmed försvann en stor mängd arbetstillfällen och många tvingades flytta. Kommunen har även under en lång tid haft ett stort underskott av kvinnor och invånare i åldersgruppen 24-34 år lyser med sin frånvaro. Invånare i denna åldersgrupp är även generellt sett bland det mest flyttbenägna och det är främst utbildning och arbete som gör att dessa tvingas flytta från kommunen (Länsstyrelsen Norrbotten, 2010).

När det för ett par år sedan började spekuleras om en eventuell gruvbrytning i kommunen började hoppet om en ljusare framtid växa fram. I december 2010 blev det klart att gruvföretaget Northland Resources kommer att starta gruvbrytningen i Pajala kommun (Pajala Kommun, 2010). Den planerade gruvverksamheten kommer bidra med järnmalmsprodukter för att sörja för samhällets och världens behov av järn och stål. Den kommande verksamheten kommer bidra till att stärka Pajala kommuns näringsliv och arbetsmarknad. Infrastrukturen kommer byggas ut och ekonomin kommer förstärkas. Denna positiva utveckling i kommunen påverkar inte bara kommunen i stort utan även hela Sverige och grannlandet Finland. Pajala har idag ett stort arbete med att göra kommunen mer attraktiv, detta för att få arbetskraft att vilja stanna kvar i kommunen men också för att få ny att flytta in (Pajala Kommun, 2009).

Tidigare forskning som gjorts om nyetableringar i glesbygd och hur detta upplevs av invånarna är väldigt begränsat. Ofta är det nedläggningar eller andra negativa förändringar i samhället som studeras. Sandström Järvi och Grape (2008) har skrivit en uppsats som berör ämnet samhällsförändring. Uppsatsen har som syfte att skildra ungdomars vardagliga livsföring i Haparanda och vidare synliggöra den strukturella förändring som skett i samhället i samband med Ikeas etablering. Gruvetableringen i Pajala kommun är en enorm händelse som påverkar kommunens alla invånare på ett eller annat sätt. Från att vara en avfolkningskommun med nedskärningar och hög arbetslöshet till att på kort tid bli en kommun i stigande utveckling är en omvälvande händelse. Som sociologistuderande är det intressant att studera detta då sambandet mellan samhället och människan, där människan står i fokus är sociologins kunskapsområde.

1.2 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med uppsatsen är att studera den pågående utvecklingen i Pajala kommun i samband med gruvetableringen, och skapa en djupare förståelse för hur invånarna upplever denna utveckling. För att besvara syftet har dessa frågeställningar lyfts fram:

- Vilka möjligheter och eventuella hinder upplever kommuninvånarna att gruvetableringen kan innebära?
- Vilka förväntningar har invånarna på kommunens framtid?
- Hur ser invånarna på sin egen framtid i kommunen?
- Har invånarnas attityder kring kommunen förändrats sedan gruvetableringen blev aktuell?

1.3 Avgränsningar

Denna studies geografiska undersökningsområde har avgränsats till att enbart beröra den lokala kontexten i Pajala kommun. Urvalet som gjordes i studien avgränsades genom att enbart undersöka invånare i åldersgruppen 24-34 år. Denna avgränsning gjordes då det enligt Länsstyrelsen statistik var invånare i åldersgruppen 24-34 år som generellt sett sågs som den mest flyttbenägna.

1.4 Disposition

Det första kapitlet började med en inledning som syftar till att ge läsaren en inblick i ortens historia och den kontext som kommunen befinner sig i. Därefter kom syftet som klargör avsikten med studien, och frågeställningar som används för att besvara syftet. Vidare följde en beskrivning av de avgränsningar jag valt att göra i studien. I nästkommande kapitel redogörs tidigare forskning inom området.

Metodavsnittet beskriver hur jag gått tillväga rent praktiskt för att besvara studiens syfte. I metodavsnittet diskuteras även valet av metod, etiska överväganden samt reliabilitet och validitet.

I teoriavsnittet redogör jag för den teoretiska referensram jag använt mig av för att hantera ämnet ur ett sociologiskt perspektiv men även för att belysa själva forskningsområdet. I resultatavsnittet redovisas det empiriska resultatet med hjälp av citat ur intervjuerna. I studiens sista kapitel knyts empiri och teori samman och slutsatser dras.

1. Tidigare forskning

I detta avsnitt kommer tidigare forskning som gjorts inom området samhällsförändring, och vilka möjligheter och hinder det kan medföra för invånarna presenteras. Uppsatsen som presenteras nedan är enbart baserad på ungdomar, och deras upplevelser och livsvillkor i Haparanda fram till år 2005. Jag har inte funnit tidigare forskning som inte enbart är avgränsad till ungdomsforskning. Inte heller någon forskning som vill lyfta fram invånarnas upplevelser av stora strukturella samhällsförändringar av gynnsam karaktär har funnits. Studien nedan är, trots att den handlar om ungdomar, intressant i förhållande till denna studie. Den tar upp liknande frågeställningar, teorier och resultatet som författarna kommit fram till kan mycket väl appliceras på min studie.

2.1 Haparanda, en kommun i förändring

I Anne Sandström Järvi och Tommy Grapes D-uppsats "Mötet mellan tradition och modernitet" (2008) beskrivs ungdomars vardagliga livsföring utifrån villkoren som finns i Haparanda efter Ikeas etablering. Författarna vill med uppsatsen synliggöra den förändring som har skett i samhället före och efter etableringen. Författarna har använt triangulering som metod, vilket innebär att de blandat kvalitativ och kvantitativ metod med teoristudier. Intervjuer och enkätundersökningar från 2005-2007 ligger till grund för studiens empiriska innehåll. I det begreppsliga ramverket har författarna använt sig av bland annat Anthony Giddens, Mats Trondman, Mats Jacobsson m.fl. I studien framkom det bland annat att ungdomarna inte upplevde några större hinder i fråga om att få arbete efter skolan, det fanns en större optimism vad gäller arbete. Detta beror enligt författarna på de nyetableringar och nybyggnationer som sker i Haparanda till följd av Ikeas etablering. Författarna kom även fram till att förändringarna som skett i kommunen medfört att ungdomarna fått en positivare framtidstro och upplevde att möjligheterna att skapa sig en tillfredställande tillvaro ökat. Författarna kom även fram till att språket hade en betydande roll för ungdomarnas identitet. Tvåspråkigheten är en del av kulturen i Haparanda och enligt författarna utgör det en del av ungdomarnas identitet. Identiteten är enligt författarna en del av den sociala tilliten, vilket är primärt för att ungdomarna ska känna trygghet, detta medför i sin tur att ungdomarna kan känna sig som en del av samhället och dess kultur.

2. Metodologiska överväganden

I detta avsnitt kommer jag beskriva den kvalitativa ansatsen, urval och tillvägagångssätt. Vidare kommer jag redogöra för etiska ställningstaganden, reliabilitet, validitet samt avsluta med en analys av metodvalet.

3.1 Kvalitativ ansats

Jag har i min studie valt att använda en kvalitativ metod. Syftet med studien var avgörande för valet av metod. Kvalitativ metod bygger på en intensiv och ofta långvarig kontakt med människor i olika livssituationer. Dessa situationer kan ofta vara helt vanliga vardagssituationer där individer, grupper, organisationer och samhällen agerar. Forskarens roll är att skapa en helhetsbild över den kontext de som studeras befinner sig i (Miles & Huberman, 1994). Intresset är riktat mot individen och hur denne tolkar och formar sin verklighet genom egna upplevelser och kunskaper. Metoder som vanligen används i det kvalitativa perspektivet är intervjuer och olika typer av deltagande observationer. Forskaren ingår vanligen själv i genomförandet av dessa metoder och utgör helt eller delvis ett instrument (Backman, 2008). Denna studies empiriska del är baserad på intervjuer som gjorts med invånare i Pajala kommun. Enligt Ejvegård, (2003) är intervjuer en bra metodik att använda sig av när åsikter, uppfattningar och kunskaper hos en viss population ska studeras.

Den kvalitativa metoden med intervjuer som mätinstrument lämpar sig därför bäst för denna typ av studie då syftet är att skapa en djupare förståelse för det som studeras, det vill säga, kommunen och dess invånares subjektiva upplevelser av gruvetableringen.

3.2 Urval och tillvägagångssätt

Jag startade forskningsprocessen med att göra litteratursökningar, sedan studerades litteratur och tidigare forskning som kunde vara relevant för uppsatsen.

Det sökmotorer jag använt mig av var exempelvis Stadsbiblioteket i Luleå och Luleå Tekniska Universitets Bibliotek. Sökorden som användes var bland annat, gruvetableringar, stora etableringar, glesbygd, samhällsförändring och globalisering.

Urvalet som görs har en väldigt stor betydelse för resultatet av det insamlade materialet. Alla kan inte intervjuas och därför måste ett urval göras och valet av informanter kommer påverka de slutsatser som sedan är möjliga att dra. Jag vill dock understryka att syftet är att lyfta fram några invånares upplevelser, meningen är inte att slutsatserna som dras ska vara generaliserbara.

I kvalitativ forskning arbetar man oftast med ett mindre urval av människor. Dessa människor studeras sedan på djupet i den kontext de befinner sig i och urvalet har oftast ett ändamål (Miles & Huberman, 1994). Kvale, (1997) menar att antalet intervjupersoner bestäms utifrån syftet, när forskaren fått svar på det han eller hon ville veta är antalet intervjuer tillräckligt. Detta motiverar även mitt val av antalet informanter. Jag upplevde att resultatet av intervjuerna blev mättat efter sex intervjuer och jag fick ut det som behövdes för att besvara syftet.

Urvalet vad gäller ålder varierar mellan 24-34 år. Denna åldersgrupp valdes främst då det enligt länsstyrelsens rapport generellt sett är bland det mest flyttbenägna och det är därför extra intressant att studera deras syn på utvecklingen i kommunen. Alla informanter är bosatta i Pajala kommun, vissa har bott där hela livet medan andra flyttat in senare. Jag hade även som avsikt att i urvalet få en jämn spridning mellan män och kvinnor för att få ett mer representativt urval. Detta har jag lyckats med, hälften är män och hälften kvinnor. Populationen utgjordes av invånare i åldrarna 24-34 år som var bosatta i Pajala kommun. Med hjälp av bekanta boendes i kommunen fick jag hjälp att förmedla kontakter med personer som kunde tänkas ställa upp på intervju. Denna urvalsmetod kallas även snöbollsurval (Esaiasson m fl, 2007).

Innan intervjuerna genomfördes skapades en intervjuguide. I intervjuguiden fanns en uppsättning teman jag ville utforska med efterföljande frågor. Enligt Jacobsen, (1993) har intervjuguiden som syfte att se till att alla informanter får möta liknande teman.

Intervjuerna som genomfördes var semistrukturerade och utgick som sagt från ett antal teman. De teman som användes var möjligheter, hinder, förändring och framtiden. Varje tema hade färdiga frågor men utan fasta svarsalternativ, så kallade öppna frågor.

Med öppna frågor får informanten ett större utrymme att reflektera och prata mer fritt om det som ställs (Jacobsen, 1993). Jag använde mig av intervjuguiden under varje intervjutillfälle och samtliga informanter har besvarat samma frågor, dock blev följdfrågorna olika beroendes på de svar som informanterna gav. Detta tillvägagångssätt gav mig också en bra grund inför det kommande analysarbetet. Om jag inte hade använt mig av fasta teman och ställt liknande frågor till informanterna skulle risken finnas att resultatet hade blivit spretigt och osammanhängande, vilket i sin tur hade försvårat analysarbetet.

När intervjuguiden var färdig genomfördes en provintervju med en kollega, enligt Jacobsen (1993) kan en provintervju ge en bra föreställning om hur den verkliga intervjun kommer bli.

Samtliga sex intervjuer utfördes i enrum hemma hos respektive informant. Enligt Kvale (1997) är det upp till intervjuaren att bygga upp en atmosfär som gör att informanten känner sig trygg och på det sätt kan tala fritt om sina känslor och upplevelser. Genom att utföra intervjuerna i informanternas hemmiljö skapar det en ökad trygghet och främjar för en mer öppen dialog.

Alla intervjuer inleddes med en presentation av mig, vad mitt syfte med studien är och på vilket sätt jag tänkt använda mig av intervjumaterialet. Jag talade även om att intervjumaterialet kommer att behandlas konfidentiellt enligt Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Enligt Ejvegård, (2003) bör forskaren försäkra dem som intervjuas om deras konfidentialitet, detta skapar en trygghet hos informanten som gör att denne kan tala mer öppet kring frågorna. Varje intervju bandades och ingen informant hade något emot detta. Enligt Ejvegård, (2003) är det praktiskt att spela in intervjuerna då forskaren sedan i lugn och ro kan skriva ut hela intervjun utan att missa någon viktig detalj. Genom att banda intervjuerna kan forskaren även fokusera mer på dynamiken och det visuella i samtalet medan alla ord, tonfall, pauser och liknande registreras av bandspelare

(Kvale, 1997). Genom att banda intervjuerna underlättas även analysen och citat som används kan skrivas ut ordagrant. Intervjuerna pågick mellan 25-40 minuter.

3.3 Analys av data

De inspelade intervjuerna avlyssnades och nedtecknades näst intill ordagrant. Information som gör att det går att identifiera informanterna har jag utelämnat vid transkriberingen. Genom att skriva ner intervjun struktureras samtalet och underlättar för närmare analys (Kvale, 1997).

När samtliga intervjuer skrivits ned lästes var och en av intervjuerna igenom. Det finns olika analysmetoder som kan underlätta själva analysen av materialet, i detta fall användes öppen kodning. Med öppen kodning frågar sig forskaren bland annat vad materialet ger uttryck för. När materialet lästes igenom gjordes sedan anteckningar i marginalen. De anteckningar som gjordes bestod av begrepp som belyser informanternas upplevelser och attityder. Materialet lästes igenom ytterligare flertalet gånger för att plocka ut de mest beskrivande och återkommande begreppen, de som är relevanta för studiens syfte. Genom att använda koder och begrepp kan materialet lättare organiseras för vidare analys (Miles & Huberman, 1994).

Transkriberingen startades redan efter den första intervjun. Enligt Miles & Huberman (1994) är det bra att börja transkribera och koda materialet innan alla intervjuer är färdigställda. Vid transkribering och kodning kan forskaren upptäcka frågor som kanske behöver förbättras för att få mer utvecklade svar.

3.4 Etik

Det finns mer eller mindre tvingande regler och föreskrifter som en forskare regleras av men det är ändå forskarens egna etiska ansvar som ligger till grund för all forskningsetik. Forskaren har det yttersta ansvaret att själv se till att forskningen är av god kvalitet, men även moraliskt godtagbar (Codex.uu.se).

Det är forskarens uppgift att verifiera det som förmedlas i studien. Detta har gjorts med hjälp av korrekt angivna källor.

Jag vill med uppsatsen ge läsarna en rättvis bild över informanternas berättelse. Då uppsatsen handlar om Pajala kommun, där även jag är uppvuxen, medför det att jag har en viss förförståelse. Jag anser dock att detta inte kommer utgöra något hinder för uppsatsens validitet och reliabilitet. Att jag har en viss förförståelse kan även ses som en fördel då jag delar samma bakgrund som informanterna. Jag kan få en större förståelse för kontexten de befinner sig i vilket kan bidra till att ge en rättvis bild av informanternas berättelser.

Att jag har en förförståelse menar även till viss försiktighet för att inte rubba objektiviteten, däremot menar Bourdieu (1993) att alla forskare besitter ett visst specifikt kapital i sociologin och dess olika områden. Den sociala position som forskaren innehar påverkar i sin tur det han ser och inte ser, det han väljer att göra och inte göra, exempelvis det han väljer att studera.

Bourdieu (1993) menar vidare att forskarens möjlighet att skapa sanning och ny kunskap beror på intresset som denne har att veta och sprida sanningen, eller att dölja den för andra och sig själv. Möjligheten beror också på forskarens kapacitet att skapa den. Författaren menar att om en ny sanning eller kunskap skapas av forskaren gör den inte det trots att han eller hon har intresset, utan därför att han eller hon har detta intresse. Bourdieu menar att det inte skulle uppstå många vetenskapliga sanningar om andra och en själv hela tiden skulle behöva kritisera upptäckterna på grund av att forskarens avsikter skulle vara konstlade. Vidare menar författaren att forskarens möjlighet att upptäcka ny kunskap påverkas av hur bra han eller hon är på att dra nytta av de metoder, begrepp och tekniker som använts av samlats ihop av föregångarna.

Under hela genomförandet av uppsatsen har även ett beaktande tagits till Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Dessa etiska principer upprätthålls av fyra krav, informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.

Informationskravet

Forskaren ska informera samtliga personer som berörs av forskningen om studiens syfte och villkoren för deras medverkande (Codex.vr.se).

Jag har för att uppfylla detta krav informerat samtliga informanter om studiens syfte och på vilket sätt jag kommer använda mig av intervjuerna.

Samtyckeskravet

Samtliga deltagare i studien ska informeras om att dem själva har rätt att bestämma över sin medverkan (Codex.vr.se).

För att uppfylla detta krav har jag informerat alla mina informanter att deras medverkan är frivillig och att de när som helst kan dra sig ur utan att det leder till negativa påföljder.

Konfidentialitetskravet

Alla som deltar i studien ska behandlas med största konfidentialitet. Alla uppgifter som kan identifiera personer ska förvaras på ett säkert sätt där utomstående inte kan ta del av dem (Codex.vr.se). För att uppfylla detta krav har informanterna informerats om detta. Alla uppgifter som kan identifiera enskilda personer har redan vid transkriberingen tagits bort. Jag har valt att inte skriva ut ålder på informanterna och fiktiva namn har använts, detta för att minska risken för igenkänning, detta ser jag som extra viktigt med tanke på att Pajala kommun är en liten ort.

Nyttjandekravet

Alla insamlade uppgifter som framtagits om enskilda får endast användas för forskningsändamål. Detta innebär att alla uppgifter om deltagarna inte får utlånas eller användas för kommersiellt bruk eller andra syften som inte är vetenskapliga. Uppgifterna får heller inte användas för åtgärder eller beslut som påverkar den enskilde (Codex.vr.se).

För att uppfylla detta krav har jag informerat samtliga informanter att alla berättelser och uppgifter endast kommer användas i denna C-uppsats.

3.5 Reliabilitet och validitet

Inom samhällsvetenskaplig forskning diskuteras vanligen begreppen reliabilitet och validitet när det handlar om att verifiera kunskap (Kvale, 1997). Uppfylls inte kraven om reliabilitet och validitet anses forskningsresultatet inte ha något värde. Reliabilitet handlar om tillförlitlighet och användbarhet hos ett mätinstrument och av måttenheten (Ejvegård, 2003). Om reliabiliteten i en studie är hög finns en frånvaro av slumpmässiga eller osystematiska fel och andra forskare ska kunna göra om studien för att sedan få fram samma resultat. Otillräcklig reliabilitet orsakas oftast genom slarv- och slumpfel under datainsamlingen och efterföljande bearbetning. Felen kan handla om slarvigt skrivna anteckningar som är oläsliga, tillfälliga missförstånd och hörfel under intervjutillfället och slutligen skrivfel under transkriberingen (Esaiasson m.fl, 2007).

För att undvika dessa slumpmässiga fel gjordes bland annat en testintervju för att få fram eventuella felformuleringar i frågorna. Genom att bända intervjuerna minskas även riskerna för missförstånd och hörfel som kan ha skett under intervjutillfället. Slutligen har jag noggrant redogjort för hela tillvägagångssättet för att ge läsaren en tydlig inblick i hur studien genomförts.

Validiteten i en studie handlar om att forskaren mäter det som denne har för avsikt att mäta (Ejvegård, 2003). Validitet handlar om äktheten i ett uttalande, att det som sägs är övertygande och hållbart. Att validera handlar även om att kontrollera. Att forskaren har en kritisk syn på analysen som görs och tydligt anger sitt eget perspektiv på det som undersöks. Validitet handlar också om att ifrågasätta (Kvale, 1997). Enligt Miles & Huberman (1994) är det svårare att fastslå hur man ska mäta validiteten i kvalitativ forskning. För att uppnå en hög validitet på studien har jag hela tiden haft syftet i åtanke för att vara säker på att jag mäter det som jag avsett att mäta. Under konstrueringen av intervjuguiden har jag utgått ifrån syftet och frågeställningarna. Alla slutsatser som sedan dragits är grundade på de material som samlats in och som finns presenterat i uppsatsen.

4. Teoretisk referensram

Invånarnas upplevelser av den pågående utvecklingen som sker i Pajala kommun kommer belysas ur ett sociologiskt perspektiv. Begreppen som beskrivs här nedan har använts som verktyg för att förklara invånarnas upplevelser.

4.1 Människans livsplaner

Livsplaner är ett teoretiskt begrepp som enligt Giddens (1997) innebär det planerade nyttjandet av olika livsstilsmöjligheter som anordnas utifrån människans planerade livsförlopp. De möjligheter och val som görs i livet filtreras sedan genom en riskbedömning. I dagens moderna samhälle finns ett flertal alternativa livsstilsmöjligheter, olika sätt att leva sina liv på, det är därför extra viktigt med en välplanerad livsplanering. Giddens (1997) menar vidare att livsplanering används som ett medel för att förbereda för framtida händelser. Det som individen har i sin livsplanering är dock inget som är slutgiltigt, tvärtom revideras och rekonstrueras hela tiden planerna mot bakgrund av de förändringar som sker i individens liv. Konstruktionen av vår egna identitet är också beroende av att vi gör förberedelser för framtiden. Författaren menar även att de livsstilsval och den livsplanering vi har inte bara är en del av vårt sociala vardagsliv, det utgör också ramar som medverkar till att forma våra handlingar. Däremot är det viktigt att poängtera att individers livsstilsval påverkas av de livsmöjligheter som denne har.

4.2 Livsföring

Begreppet livsföring är en del av den sociologiska traditionen. Begreppet går tillbaka i tiden och spelade en viktig roll i bland annat Max Webers arbeten. Det gjordes inget försök att definiera begreppet men däremot har det en direkt koppling till hans moderniseringsteorier. I dessa teorier ställs frågeställningar som: Varifrån kommer vi moderna människor? Var står vi idag? Vart är vi på väg? Innebörden för begreppet idag skulle kunna beskrivas som livet som det utspelar sig från en dag till en annan. Livsföring är i den bemärkelsen sättet vi strukturerar och koordinerar våra vardagliga aktiviteter.

En väletablerad livsföring avlastar bland annat människan från att dagligen behöva fatta beslut om hur denne ska leva sitt liv (Heidegren, 2007). Den vardagliga livsföringen fyller enligt Heidegren (2007) även en sammankoppling mellan människan och samhället. Genom den vardagliga livsföringen tar människan del i samhället och genom den vardagliga livsföringen präglas de av samhället. Bo Isenberg (2007) definierar begreppet livsföring ur ett sociologiskt perspektiv som förmedlingen mellan individen och samhället, mellan aktören och strukturen, mellan biografien och historien.

Människan lever sitt liv utefter de begränsningar som omgivningen innebär. Människans livsföring är ständigt förnyande och inget slutgiltigt. Vår livsföring kännetecknas av integrationen av olika varaktiga värden som ger oss stabilitet och riktning i livet (Heidegren, 2007).

4.3 Stabilitet och förändring

Förändringar i vår vardag kan ses som något kortvarigt som förändrar våra vardagliga rutiner för att sedan övergå till stabilare perioder. I den vardagliga uppfattningen om samhället talas det om stabila perioder som snabbt växlar för att övergå i en ny period. Dessa förändringsperioder kan även kallas för brytningstider eller övergångsperioder. Det finns i samhällsvetenskapen flera beskrivningar över stadier som följt på varandra, exempelvis övergången från jordbrukarsamhälle till industrisamhälle. Förändringar kännetecknas ofta med oro och osäkerhet och kan vara av olika styrka och innehåll (Ahrne & Papakostas, 2002).

Social förändring är ett begrepp som av många sociologer anses vara det mest centrala inom sociologin. Begreppet avser de förändringar i sociala systemens form, innehåll och/eller funktionssätt. Förändringarna kan stå för utveckling, anpassning, framsteg, tillväxt och mognad, beroendes på vilken samhällssyn och vetenskapsteoretiska grundhållning som ligger till grund för bedömningen. I vissa teorier anses förklaringen till social förändring vara baserat på några få enkla grundregler och förklaringen till sociala förändringar är resultatet av flertalet föregående händelser (Brante, 1998). Giddens, (2003) menar att social förändring är ett svårdefinierat begrepp eftersom allting i ett visst

avseende ständigt förändras. Ingen dag är den andra lik och varje ögonblick är något helt nytt. För att urskilja viktiga förändringar måste vi visa i vilken utsträckning strukturen förändrats hos en person eller i en situation. När vi exempelvis talar om ett samhälle måste vi, för att avgöra på vilket sätt ett system befinner sig i förändring, visa i vilken grad det förekommer en modifiering under ett visst skede.

4.4 Samhällsförändring

Globaliseringen är en del av modernitetens följder och kan definieras som en ökning av världsomspännande sociala förhållanden som binder samman ett flertal lokaliteter, det vill säga det som sker lokalt påverkas av det som sker många mil bort och vice versa (Giddens, 1996).

Globalisering associeras ofta med förändringar som sker inom stora system, exempelvis handel, produktion, telekommunikation och finansmarknader, men globaliseringens effekter kan upplevas lika starkt i den privata sfären. Globaliseringen påverkar alla individers nära relationer, liv och vardagserfarenheter på många tänkbara sätt då globaliseringen träder in i våra lokala kontexter.

Samhället är under ständig förändring och detta leder till att vi kommer tvingas omdefiniera flera nära och personliga aspekter i våra liv, exempelvis när det gäller familj, sexualitet, synen på arbetet, personlig identitet och könsroller. Våra förbindelser till andra människor och hur vi uppfattar oss själva förändras i grunden av globaliseringen (Giddens, 2003). Globaliseringen gör att intresset för att skapa en lokal självständighet och regional kulturell identitet förstärks (Giddens, 1996).

Samhället genomgår ständigt nya förändringar av olika slag, enligt Carlheden, (2007) innebär dessa förändringar möjligheter att se något nytt bortom det som varit, samhället förändras och historien har inte nått sitt slut.

Sandström Järvi & Grape (2008) har i studien "Mötet mellan tradition och modernitet" studerat ungdomars livsföring i Haparanda i samband med Ikeas etablering.

Författarna menade att förändringarna som skett i kommunen medfört att ungdomarna fått en positivare framtidstro och upplevde att möjligheterna att skapa sig en tillfredställande tillvaro ökat. Denna attitydförändring beror bland annat på att Ikeas och andra företags etableringar gett nya möjligheter att stanna kvar och arbeta i kommunen.

4.5 Kulturens betydelse

Enligt Giddens (2003) är begreppet kultur ett av sociologers stora intresseområde och det rör människors sätt att leva i ett samhälle eller samhällsgrupp.

Kultur handlar även om hur människorna i ett samhälle klär sig, arbetar och vilka seder, fritidsvanor och religiösa riter de har. Det är alltså inte enbart finkulturen, det vill säga litteratur, konst och musik som begreppet kultur innefattar. Kultur och samhälle är nära besläktade, alla samhällen är sammanförda på grund av dess invånares organisering i olika sociala relationer utifrån en särskild kultur. Giddens menar vidare att det som är grundläggande för alla kulturer är de inställningar och visioner om vad som ses som viktigt och värdefullt. När kultur diskuteras och analyseras är det vanligt att samhället inte berörs. Ett samhälle kan inte existera utan en kultur och kulturen kan inte finnas utan ett samhälle. Alla de sociala förändringar som sker i samhället påverkar människans kultur och utvecklingen av den (Giddens, 2003).

5. Resultat

I detta avsnitt redovisas resultatet av den empiriska undersökningen. Det empiriska materialet består av intervjuer med sex invånare från Pajala kommun. Informanterna är i åldrarna 24 till 34 år och könsfördelningen var tre män och tre kvinnor. En av informanterna var studerande och resterande hade någon typ av anställning. Tre av informanterna är födda och uppvuxna på annan ort i Norrbotten men har bott i Pajala i cirka 10 till 20 år. De andra tre informanterna är födda och uppvuxna i Pajala men har bott i andra städer under ett antal år för att sedan återvända till hemkommunen. Resultatet av intervjuerna redovisas under fyra teman, möjligheter, hinder, förändring samt framtid. Under varje tema används citat för att stärka informanternas tankar och upplevelser. När citat används visas citattecken (" ") och texten är kursiverad. Ifall ...//... används innebär det att citatet har kortats av utan att ändra innebörden i citatet. Slutligen har fiktiva namn använts för att skydda informanternas anonymitet.

5.1 Möjligheter

Samtliga informanter trivs bra i kommunen och det är främst på grund av lugnet, närheten till allt och alla och den trygga miljön som bidrar till trivseln. Begreppet "alla känner alla" används flitigt av de flesta informanterna, de menar dock att det kan vara både på gott och ont där det goda vinner i slutändan. Att alla känner alla och att man har nära kontaktvägar gör att det är lättare att utföra saker i samhället, vägen till beslutsfattande är kortare. Vad gäller möjligheterna som gruvetableringen kan medföra för kommunen menar flera av informanterna att möjligheterna på arbetsmarknaden kommer bli större. Det är inte enbart arbetskraft inom gruvnäringen som kommer efterfrågas, "det ena föder ju det andra" som en informant uttryckte det. Flera informanter menade att kommunen fått en ny positiv anda som gjort att fler människor kommer våga satsa på nyföretagande, detta sågs också som något positivt. Gruvetableringen kommer inte enbart generera nya arbetstillfällen, även om det ansågs vara det mest centrala, det kommer även bidra till andra möjligheter för invånarna.

"Jag tror ju att det i början i alla fall kommer öppna mer butiker och säkert mer aktiviteter för barn och ungdomar och säkert kommer det ju komma mer folk. Folk som har bott här och flyttat tillbaka..det tror jag ju.. Eller jag hoppas på det."(Anna)

"Det mesta måste ju bli bättre. Allt går ju som upp, det blir liv i allting. Framtidstro, folk vågar satsa. Unga vågar flytta hit, skaffa barn och...allt måste ju bli bättre." (Henrik)

"Det kommer ju förhoppningsvis leda till flera möjligheter till allt från fritidssysselsättningar till arbeten till ja, egentligen det mesta som får en utveckling, får större chanser att göra saker som stimulerar människor här i bygden." (Robert)

Ovanstående citat synliggör att det finns andra möjligheter än enbart arbetstillfällena som gruvetableringen kan bidra med.

5.2 Hinder

Trots att möjligheterna som gruvetableringen för med sig är många, kan hinder även förekomma. Samtliga informanter upplever att det råder dubbla meningar angående avstånden. Det är korta avstånd till allt som erbjuds i kommunen och till vänner och bekanta men när det gäller avstånden till sjukhus och köpcentrum utgör avståndet ett stort hinder för dem. Utöver avstånden upplever informanterna inte att det finns mycket hinder med att bo i Pajala. När informanterna får frågan om vilka hinder gruvetableringen kan medföra upplever samtliga att det finns vissa orosmoment. Det flesta informanter pratar om att det finns en rädsla över att människor som får arbete i kommunen inte kommer bosätta sig där utan väljer att veckopendla istället. Att det bara blir ett ställe att jobba på utan någon vidare livskvalité.

"Det är ju givetvis, eller rädslan över att det ska bli ett nytt Malmberget eller Kiruna, det vill säga sådana som bara är här och veckopendlar och sen försvinner de härifrån." (Robert)

"alltså det är ju väldigt mycket positivt men visst hör man ju många som säger att de tror att ja det kommer ju ändå inte gynna byn särskilt mycket. Dem tänker att det bara kommer folk som kommer vara här under veckorna och sen åker de hem. Och visst tänker man ju så också." (Anna)

Föregående citat belyser en viktig fråga. Att få invånarna att vilja stanna kvar i kommunen och nya att flytta in. Att få personer att vilja bosätta sig i kommunen och sedan trivas anser informanterna är en viktig fråga. Det är inte bara arbetet som är det viktiga, hela familjen ska trivas och må bra menade en informant.

Detta är även en fråga som kommunen försöker jobba med. Informanterna upplever att det finns en oro över att kommunen inte kommer lyckas med detta. En informant menade att ifall det kommer tillfällig arbetskraft som bara kommer och arbetar för en kortare tid eller veckopendlare kommer det kanske inte livnära orten, får man däremot personer att vilja flytta till kommunen kommer det bidra med större intäkter. En informant poängterade även hur viktigt kommunens ansvar är i denna fråga. Det måste satsas på bland annat bostäder och utbildning för att göra kommunen mer attraktiv. Enligt kommunalrådet Kurt Wennberg finns en stor brist på lägenheter, över 180 personer i bostadskön. Detta utgör också ett enligt flera av informanterna ett stort hinder. För att få personer att vilja bo kvar i kommunen och nya att flytta in behövs bland annat bostäder. Konsekvenserna av bostadsbristen i samband med gruvetableringen belyses i citatet nedan.

"Det har även på senare tid blivit svårt med bostäder, jag pratade med en kompis senast idag som sökte lägenhet och ringde runt, har letat lägenhet ett bra tag och sen är det då 180 personer i bostadskön. I princip omöjligt att få lägenhet så han måste flytta härifrån." (Robert)

Förutom rädslan över att personer inte kommer välja att bosätta sig i kommunen och den stora bristen på bostäder fanns även en oro över att kulturen kommer bli åsidosatt.

"Det finns ju en oro över att man kanske väljer att prioritera bort sådana grejer som kultur, att nu ska man vara en gruvkommun...//...man har aldrig varit särskild benägen att satsa mycket pengar på kultur. Om det blir på ett bra sätt så använder man de medel som kommer in med att satsa på kultur men det kan också bli så att man prioriterar bort det här med kultur för att man ska vara gruvkommunen och då gör man ett stort misstag tror jag för då minskar man ju livskvaliteten i kommunen i stort." (Andreas)

"Jag hoppas att kulturen får fortsätta verka, det är ju trots allt en kulturkommun i grund och botten och det tycker jag man ska fortsätta vara fastän vi håller på att övergå till en gruvkommun och en del av malmfälten." (Robert)

När stora förändringar i samhället sker talas det ofta om prioriteringar. Det finns bland flera av informanterna en rädsla över att kulturen i kommunen kommer prioriteras bort. Som ovanstående citat visar är kulturen en viktig fråga för flera av informanterna. Pajala har länge varit en traditionsrik kulturbygd med flertalet kulturtraditioner som formats av den tornedalska identiteten. En informant menar att anledningen till eventuella bortprioriteringar kan vara att det i mindre orter är svårare att hålla flera bollar i luften.

5.3 Förändring

Förändringarna som skett i kommunen under det senaste fem åren är stora. Många nya arbetstillfällen har redan uppkommit, men framförallt har framtidsoptimismen blivit större. Det har skett en stor förändring av invånarnas inställningar. Flera informanter upplever att det finns en större potential till utveckling och arbete. En annan förändring som skett är det ökade företagandet. Nya affärer har öppnats och fler väntas komma. Denna nya framtidsoptimism belyses tydligt i citaten nedan.

"Mer positivt tänkande, mindre av det där negativa att det är ingen idé att flytta till Pajala för allting bara försvinner...//...det man pratar om nu är Pajala hit och Pajala dit. Det är jätte kul att det är så för då blir man sådär förväntansfull och tänker på att det kommer bli större." (Sandra)

"Ja dels har man den här framtidsoptimismen, man tror mycket på gruvan och att det kommer bli stora förändringar men samtidigt är man kvar i en verklighet där man fortfarande måste skära ned...//...men för fem år sedan hade man inte det hoppet, om att det skulle bli bättre, så det är ju i alla fall en attitydförändring, att man faktiskt tror att det finns en framtid." (Andreas)

"Folk har blivit mer positiva och ser en möjlighet att bo kvar här och man ser en framtid och vågar satsa." (Eva)

I informanternas berättelser framkom det tydligt att den förändring som sker i kommunen faktiskt lett till en helt ny framtidstro. Innan gruvetableringen var aktuell upplevde informanterna inte samma framtidsoptimism. Det fanns inte lika stora möjligheter på arbetsmarknaden och företagen blomstrade inte som de gör idag. Flera av intervjupersonerna sa att om gruvetableringen inte hade blivit av hade de kanske varit tvungna att flytta eftersom utvecklingen skulle fortsatt nedåt med försämrade skola, omsorg och hög utflyttning.

5.4 Framtiden

Gruvetableringen som pågår i Pajala har gett invånarna en ljusare framtidstro. Samtliga informanter ser en framtid i kommunen, vilket dem kanske inte gjorde tidigare. Många av informanterna hoppas att fler, främst yngre, ska se dessa möjligheter som kommunen har att ge och vilja flytta till orten. Informanterna pratar om familjeblivande, husköp och nya arbeten som en del av framtiden. Detta belyses i citatet nedan.

"förhoppningsvis så är jag kvar här, har jobb och mår bra. Kanske har jag byggt ett hus någonstans och barnen växer upp och känner att de mår bra av att bo här, så jag tror att framtiden för mig och min familj är i Pajala...//...det är ju nu det händer och det vore dumt att flytta i detta läge." (Robert)

"Det känns som att vi kommer bli kvar här och jag hoppas ju att jag har bättre jobb, bättre betalning, och att vi kanske bor i ett hus. Det är ju bostadsbrist här, men jag hoppas ju att dem också ska kunna lösa det." (Anna)

En av informanterna pendlar i dagsläget veckovis till Kiruna och han hoppas att gruvbrytningen kommer leda till arbete i Pajala. Att slippa den långa pendlingen och få mer tid för familjen skulle vara en dröm berättar han. Informanterna har många visioner om hur Pajala kommer se ut om några år och dessa belyses i citaten nedan.

"Jag hoppas att vi ser ett tydligt avtryck från att vara en kommunexpansion...//...att man inte fortsätter befinna sig i det här hemska tillståndet där man bara ska spara mer och spara mer. Att man kanske kan satsa på kommunen och bygga utåt, det är vad jag hoppas på." (Andreas)

Kulturen nämndes också som något viktigt när det gäller kommunens framtid som citatet nedan visar.

"det kommer se ljust ut för Pajala i framtiden. Förhoppningsvis kommer det ske en utveckling inom fritiden och förhoppningsvis får teatern ökade anslag och kulturen får verka." (Robert)

Flera av informanterna berättade att det inte alltid trott på gruvetableringen, att det funnits en oro över att den inte kommer bli av. De kunde inte föreställa sig denna positiva förändring för några år sedan. Det flesta invånare trodde att det mest var prat och att det ändå inte skulle bli verklighet.

En av informanterna upplevde även en avsaknad av jämgamla vänner, detta berodde på att många flyttat på grund av försörjningsmöjligheter. I framtiden, då nya möjligheter i kommunen kommer finnas, kanske det blir aktuellt för många att komma tillbaka. Det är vad de flesta informanter hoppas på i alla fall.

6. Diskussion

I detta avsnitt diskuteras och analyseras det empiriska materialet i förhållande till den teoretiska begreppsramen för att slutligen få syftet och forskningsfrågorna besvarade.

Syftet med studien var att studera den pågående utvecklingen i Pajala kommun i samband med gruvetableringen, och skapa en djupare förståelse för hur invånarna upplever denna utveckling. De forskningsfrågor som ställdes i förhållande till syftet var;

- Vilka möjligheter och eventuella hinder upplever kommuninvånarna att gruvetableringen kan innebära?
- Vilka förväntningar har invånarna på kommunens framtid?
- Hur ser invånarna på sin egen framtid i kommunen?
- Har invånarnas attityder kring kommunen förändrats sedan gruvetableringen blev aktuell?

6.1 Förändring

Gruvetableringen har medfört stora förändringar för kommunens invånare och sägs vara den mest omvälvande händelsen som hänt en kommun i Norrbotten sedan gruvbrytningen etablerades i Kiruna och Malmberget för över 100 år sedan (Pajala kommun). Utvecklingen som pågår i kommunen är en social förändring som enligt Brante m.fl (1998) avser förändringar i sociala systemens form, innehåll och- eller funktionssätt. Förändringarna som sker kan bland annat handla om utveckling eller tillväxt. Gruvetableringen kommer förändra samhället på flertalet sätt, bland annat genom ökade intäkter. Fler arbetstillfällen har uppkommit, nya företag har etablerats och trycket på bostadsmarknaden har ökat. Samtliga informanterna i studien har mer eller mindre påverkats av denna utveckling.

Enligt Carlheden (2007) innebär förändringar i samhället möjligheter att se något nytt bortom det som varit, samhället förändras och historien har inte nått sitt slut.

I studien framgick det att samtliga informanter fått en ljusare syn på framtiden, det finns en ny positiv anda som gjort att fler människor vågar satsa. Nya företag har startats och invånarna talar om kommunen med en optimism som de menar inte funnits där tidigare, och de ser på framtiden med förväntan. Möjligheterna till olika fritidssysselsättningar i kommunen har inte varit särskilt stora. Flera av informanterna upplevde att aktiviteter för barn och ungdomar var få men de ser nya möjligheter för att även detta ska förändras.

Sandström Järvi & Grape (2008) har i sin studie kommit fram till liknande resultat, att förändringar kan leda till nya möjligheter för invånarna. I Sandström Järvi & Grapes studie framkom det att ungdomarna upplevde en positivare framtidstro i och med Ikeas och andra företags etableringar i Haparanda. Framtidstron baseras även där på de ökade möjligheterna som uppkommit.

Ahrne & Papakostas (2002) menar att förändringar som sker i vår vardag ofta ses som något kortvarigt och som förändrar våra vardagliga rutiner. Förändringar kan, förutom att ge nya möjligheter, kännetecknas med oro och osäkerhet. I denna studie framgår det att informanterna även upplever en viss oro i samband med dessa förändringar. Det finns en oro över att människor inte kommer vilja bosätta sig i kommunen, utan istället väljer att veckopendla. Den stora bostadsbristen sågs även den som ett stort hinder. En informant synliggjorde de konsekvenser som bostadsbristen kan leda till, det vill säga att människor tvingas flytta.

6.2 Globaliseringens följder

Globaliseringen har pågått i världen under lång tid, men det är först på senare tid den tagit en rejäl fart. Giddens (1996) menar att globaliseringen ofta associeras med stora händelser men att den kan upplevas minst lika starkt i den privata sfären då den tränger in i den lokala kontexten. Denna studie visar att globaliseringen och dess effekter även gett sig till känna i Pajala. Enligt Giddens (1996) påverkar globaliseringen människors relationer, liv och vardagserfarenheter. När förändringar sker i samhället tvingas vi omvärdera viktiga aspekter i våra liv (Giddens, 2003).

I denna studie framgick det att flera av informanterna insåg betydelsen av viktiga ting när de reflekterade över eventuella hinder med gruvetableringen. Kulturen är en viktig del av samhället i Pajala och av informanternas identitet. Kulturen har för många av informanterna gett en ökad livskvalitet och de hoppas att Pajala inte kommer övergå till att enbart bli en "gruvkommun" istället för en "kulturkommun". Invånarna har blivit mer måna om att den tornedalska kulturen som finns i kommunen kommer bevaras. Enligt Giddens (1996) medför globaliseringen att intresset för att skapa en lokal självständighet och regional kulturell identitet förstärks. Enligt Giddens (2003) kan ett samhälle inte existera utan en kultur och kulturen kan inte existera utan ett samhälle. Kulturen är en del av den personliga identiteten och behövs för att känna en delaktighet i samhället.

6.3 Framtidsplaner

I studien framgick det att informanternas livsföring har påverkats av gruvetableringen, de har kunnat planera för framtiden genom att nya möjligheter i kommunen uppkommit. Livsföring är ett begrepp som handlar om livet som det utspelar sig från en dag till en annan. Vår livsföring kännetecknas av integrationen av olika varaktiga värden som ger oss stabilitet och riktning i livet (Heidegren, 2007). Den vardagliga livsföringen avser förmedlingen mellan individen och samhället. Människans livsföring påverkas av det som samhället har att erbjuda. Flera av informanterna ser nya möjligheter i samhället som kan bidra med ökad livskvalitet. Informanterna har bland annat en förhoppning om att gruvetableringen kan bidra med fler arbeten, fritidsaktiviteter, utbildning och nöjen. Dessa är för informanterna, viktiga värden som ger stabilitet och riktning i livet, vilket gjort att den vardagliga livsföringen i kommunen har blivit mer varaktig.

Giddens (1997) menar att de livsplaner som människan har, planerats utifrån en riskbedömning. Genom riskbedömningen ser individen om det finns de möjligheter som behövs för att kunna planera för framtiden. Informanterna upplever att gruvetableringen skapat nya möjligheter, exempelvis arbete och utbildning, som gör det möjligt att planera för framtiden i kommunen. Giddens (1997) menar även att konstruktionen av vår egna identitet är beroende av att vi gör dessa förberedelser för framtiden.

6.4 Avslutande reflektioner

Syftet med studien var att studera utvecklingen i Pajala kommun i och med gruvetableringen, och skapa en djupare förståelse för hur invånarna upplever denna utveckling. Studien har synliggjort att invånarnas upplevelser av gruvetableringen i kommunen medfört en positivare framtidstro.

Informanterna ser på framtiden med spänning och förväntan. Vad kommer hända? och hur kommer kommunen att förändras? är några av de funderingar som informanterna har. Informanterna tror på gruvan och alla de möjligheter det kan ge kommunen. De hoppas bara att kulturen kommer fortsätta tillvaratas genom denna förändringsprocess. Att Pajala fortsätter vara den kulturkommun som den länge varit och inte enbart övergår till att vara en gruvkommun. Att arbeta för ökade fritidssysselsättningar och fler bostäder för att göra kommunen mer attraktiv är också något som invånarna önskar. I studien framgår det att invånarna planerar för en framtid i kommunen. Framtiden innefattar bland annat familjeblivande, husköp och för vissa, nya arbetsmöjligheter. Dessa framtidsplaner kommer i sin tur bidra till kommunens tillväxt. Om kommunen sedan kan tillgodose invånarnas behov ökar chanserna att de stannar.

Invånarna upplevde även en oro över att mängden pendlare kommer öka i samband med behovet av arbetskraft. Genom att arbeta med dessa frågor och möta de behov som invånarna har, kan kommunen öka möjligheterna till att invånarna faktiskt väljer att stanna och att fler väljer att flytta in.

Trots att det i studien framkommit vissa hinder upplever invånarna att en ljusare framtid är dem till mötes.

”Nu är det bara och hoppas att allt går vägen, att alla dessa positiva saker alla pratar om händer” (Robert)

6.5 Fortsatt forskning

Ett förslag till fortsatt forskning skulle vara att göra en uppföljning över utvecklingen som pågår i Pajala kommun, hur ser det ut om några år? På vilket sätt har den lokala samhällsstrukturen förändrats? Har invånarnas inställning till utvecklingen förändrats sedan denna studie gjordes? Det kan även vara intressant att studera om befolkningmängden i kommunen ökat och om kommunen lyckats möta invånarnas behov av bland annat bostäder? Det sägs att gruvan i Pajala kommun ska bli världens mest jämställda, det skulle även vara intressant att följa upp detta om några år, lyckades Northland Resources rekrytera fler kvinnor till gruvbranschen?

Källhänvisning

Litteratur

Ahrne, G & Papakostas, A. (2002). *Organisationer, samhälle och globalisering*. Upplaga 1:7. Studentlitteratur: Lund

Backman, J. (2008). *Rapporter och uppsatser*. Upplaga 2:4. Studentlitteratur: Lund

Bourdieu, P. (1993). *Sociology in question*. Sage publications: London

Brante, T, Andersen, H & Korsnes, O (red). (1998). *Sociologiskt lexikon*. Universitetsförlaget: Stockholm

Carlheden, M. (2007). Asketism, organisation & autenticitet. I: Peter Söderholm. (red). *Livsföring – ett sociologiskt grundbegrepp*. Upplaga 1:1. Författarna och Liber AB: Malmö. S. 89- 119.

Ejvegård, R. (2003). *Vetenskaplig metod*. Upplaga 3:6. Holmbergs Malmö AB

Esaiasson, P, Gilljam, M, Oscarsson, H & Wängnerud, L. (2007). *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Upplaga 3:2. Norstedts Juridik AB: Vällingby

Giddens, A. (1996). *Modernitetens följder*. Studentlitteratur: Lund

Giddens, A. (1997). *Modernitet och självidentitet – självet och samhället i den senmoderna epoken*. Bokförlaget Daidalos AB: Uddevalla

Giddens, A. (2003). *Sociologi*. Upplaga 3. Studentlitteratur: Lund

Heidegren, C G. (2007). Livsföringsforskning. I: Peter Söderholm. (red). *Livsföring – ett sociologiskt grundbegrepp*. Upplaga 1:1. Författarna och Liber AB Malmö. S. 121-153.

Isenberg, B. (2007). Moderna moralister. I: Peter Söderholm. (red). *Livsföring – ett sociologiskt grundbegrepp*. Upplaga 1:1. Författarna och Liber AB Malmö. S. 51-87.

Jacobsen, J K. (1993). *Intervju – konsten att lyssna och fråga*. Upplaga 1:12. Holmbergs Malmö AB.

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur: Lund.

Miles, M B., & Huberman, A M. (1994). *Qualitative data analysis*. Upplaga 2. Thousand Oaks: SAGE publications.

Sandström Järvi, A & Grape, T. (2008). *Mötet mellan tradition och modernitet*. D-uppsats i Sociologi, Luleå tekniska universitet.

Internet

Codex, regler och riktlinjer för forskning. *Forskarens etik*.

Tillgänglig: <http://www.codex.uu.se> (2011-04-26)

Codex, forskningsetiska principer.

Tillgänglig: <http://www.codex.vr.se> (2011-05-12)

Länsstyrelsen Norrbotten. (2010) Fakta om Norrbottens län 2010

Tillgänglig: <http://www.lansstyrelsen.se> (2011-04-19)

Länsstyrelsen Norrbotten. (2010) Malmfälten under förändring 2010

Tillgänglig: <http://www.lansstyrelsen.se> (2011-04-20)

Pajala Kommun. (2010) Northland Moves forward on the Kaunisvaara project and the Hannukainen DFS Tillgänglig: <http://www.pajala.se> (2011-04-20)

Pajala Kommun. (2009) Planprogram för planerad gruvverksamhet vid Kaunisvaara Tapuli gruva.

Tillgänglig: <http://www.pajala.se> (2011-04-20)

Pajala kommun. Det blir en gruva.

Tillgänglig: <http://www.pajala.se> (2011-05-13)

Bilaga 1.

Intervjuguide

- Bakgrund

Ålder?

Kön?

Huvudsaklig sysselsättning?

Har du alltid varit bosatt i Pajala?

- Nej: hur länge?

Hur trivs du i Pajala?

- Möjligheter

Vilken är den största fördelen med att bo i Pajala?

Vilka möjligheter upplever du med Pajalas utveckling i och med gruvetableringen?

- Hinder

Upplever du att det finns några hinder med att bo i Pajala?

- Ja: på vilket sätt?

Upplever du att det finns eventuella hinder i och med gruvetableringen i Pajala?

- Ja: på vilket sätt?

- Förändring

Upplever du någon skillnad på Pajala idag jämfört med kanske 5 år sedan?

- Ja: på vilket sätt?

- Framtiden

Hur tror du Pajala kommer att se ut om ca 5 år?

Vad tror du om din framtid i Pajala?

- Övrigt

Finns det någonting som du skulle vilja tillägga?